

erityisasiantuntija Klemola ja pääsihteeri Karanko 25.4.2025

Eduskunta
Puolustusvaliokunta

**PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY:N LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON
SELVITYKSISTÄ REARM EUROPE -SUUNNITELMA E 21/2025 vp SEKÄ U-KIRJELMÄ (U
12/2025 vp) EUROOPAN KOMISSION EHDOTUKSESTA COM (2025) 122 FINAL
NEUVOSTON ASETUKSEKSI EUROOPPALAISTA PUOLUSTUSTEOLLISUUTTA
VAHVISTAVAN EUROOPAN TURVALLISUUSTOIMIVÄLINEEN PERUSTAMISESTA (SAFE-
ASETUS)**

Yleistä

Ymmärrämme hyvin lähtökohdat Komission ReArm Europe-suunnitelmalle. Pidämme äärettömän tärkeänä sitä, että Eurooppa investoi puolustukseensa ja ottaa vahvempaa roolia maanosan turvallisuudesta.

Tuemme Suomen kantaa pääosin. Suomalaiselle alan teollisuudelle sekä Suomen sotilaalliselle huoltovarmuudelle on erittäin tärkeää, että mahdollisilla toimilla tuetaan puolustusteollisen tuotannon entistä laajempaa maantieteellistä kattavuutta ja että tukea suunnataan nimenomaisesti itäisen etulinjan maille. Emme voi tukea Suomen kannassa niitä kohtia, joissa näemme suuren uhkan markkinahäiriöille ja PK-yritysten aseman heikentymiselle.

Euroopan turvallisuustoimiväline eli SAFE-rahoitusväline

Pidämme tärkeänä, että rahoitusvälineen kohdentuminen on linjassa Suomen tarpeisiin sekä Naton puolustussuunnitteluprosessin mukaisiin jäsenvaltioiden suorituskysytavoitteisiin. Näitä tavoitteita ei tulisi enää erikseen määritellä erilaisissa Komission prosesseissa.

Ensi vuosikymmenellä Puolustusvoimien materiaalisen kehittämisen painopiste siirtyy maavoimiin. Suomalaisella teollisuudella on huomattavan paljon nimenomaan maasodankäyntiin liittyviä järjestelmiä ja kyvykkyyskyksiä. Näkemyksemme mukaan näillä huoltovarmuuden kannalta kriittisillä alueilla hankinnat tulee kohdistaa kotimaahan sekä sellaisiin eurooppalaisiin yhteishankkeisiin, joissa suomalaisella teollisuudella on vahva rooli. Ulkomailta hankittaviin järjestelmiin tulee lisätä teollisen yhteistyön velvoite järjestelmien huolto- ja kunnossapitokyvyn sekä puolustusjärjestelmän kehittämiseksi.

Suomen tulee käyttää SAFE-rahoitusvälinettä tavoitteellisesti materiaalisen suorituskyvyn kehittämiseen. Mielestämme merkittävä osa rahoituksesta tulisi kohdentaa erityisosaamista vaativiin korkean teknologian hankintoihin kotimaasta. Puolustusvoimien kehittämissuunnitelmaan on jäänyt vajeita, joita voitaisiin paikata lisärahoituksella. Rahoitusvälineen käytössä tulee olla nopea. Siten olemme huolissamme puolustushallinnon kyvystä instrumentin käyttöön, sillä se edellyttää riittäviä resursseja ja erillisiä prosesseja nopeasti hankittaville suorituskäyttöille.

erityisasiantuntija Klemola ja pääsihteeri Karanko 25.4.2025

Huomautamme, että esitykset komponenttien alkuperästä on keinotekoinen eikä eurooppalaisella teollisuudella ole yhteistä ymmärrystä arvon määritelmästä tai laskentatavasta. Kokonaisuus on erittäin poliittinen ja täten ymmärrämme Suomen kannan 65 %:n koosta komponenttien kustannusten alkuperälle.

Yhteishankinnat

Huomautamme, että yhteishankinnat voivat sekä edesauttaa teollisuuden kehitystä tai ajaa yrityksiä markkinoilta. Esitämme yhteishankintojen huolellista toteuttamista lisättäväksi Suomen kantaan.

Tuemme yhteishankintoja, jotka kohdistuvat maiden yhdessä kehittämiin järjestelmiin tai tuotteisiin. Tällaiset järjestelmät kehittävät osallistuvien maiden teollista pohjaa, jakavat riskejä ja tuottavat resilienssiä.

Sen sijaan yhteishankinnat, jotka kohdistuvat markkinoilta jo saataviin tuotteisiin, voivat huonosti toteutettuina aiheuttaa merkittäviä markkinahäiriöitä. Tällaisille hankinnoille on tunnusomaista, että hankintojen volyymi nousee erittäin suureksi. Näin ollen vain suurimmilla eurooppalaisilla yrityksillä on joko kyky toimittaa tarvittava volyymi tai kantaa esim. viivästymisten riski. Tämä ajaa pienemmät yritykset sekä PK-yritykset ulos markkinoilta, mikä puolestaan vähentää eurooppalaista resilienssiä ja sotilaallista huoltovarmuutta. PK-yritysten ajautuminen marginaaliin ei ole SAFE-rahoitusvälineen artikla 7:n, saatikka muiden EU-politiikkatoimenpiteiden mukaista. Siten on tärkeää, että tällaiset hankinnat toteutetaan hajautetusti ja varmistetaan teollisen tuotannon jatkuminen eri puolilla Unionia.

Olemme samaa mieltä siitä, että välineen rahoitusta tulee voida käyttää teollisen infrastruktuurin ja tuotantokapasiteetin kasvattamiseen. Tälle tulee kuitenkin luoda menettelytapa, jolla yritysten tuotantokapasiteettiin liittyvää tukea voitaisiin hakea suoraan ilman taustalla olevaa Puolustusvoimien tai muun tahon tilausta. Vain tällä menettelyllä yrityksillä on mahdollisuus rakentaa tuotantolinjansa vastaamaan asiakkaidensa äkillisiin tarpeisiin.

Emme voi tukea Valtioneuvoston kantaa siitä, että uusia hankkijoita voitaisiin liittää olemassa oleviin puitesopimuksiin Komission esittämällä tavalla (SAFE, artikla 18). Tällainen toiminta huonosti toteutettuna aiheuttaa markkinahäiriöitä, sillä PK-yritykset eivät välttämättä uskalla osallistua tarjouskilpailuihin, joihin voi periaatteessa sisältyä avoin optio hankittavan kokonaisuuden laajentamiseksi. Yrityksellä täytyy olla koko ajan selkeä näkemys tarjottavien tuotteiden ja palveluiden volyymeista ja hinnoista. Jos asian käsittelyssä on tarpeen esittää Suomen kantana kompromissia, voitaisiin vaihtoehtoisesti esittää tarkkaan määritettyjen optioiden lisäämistä toisille maille tarjouspyyntöihin, jolloin yritysten kyky arvioida volyymeja ja hintoja on parempi.

erityisasiantuntija Klemola ja pääsihteeri Karanko 25.4.2025

Euroopan investointipankki

Tuemme näkemystä Euroopan investointipankin (EIP) keskeisestä roolista ja sen kehittämisestä turvallisuus- ja puolustussektorin rahoitusmahdollisuuksien täysmääräiseksi mahdollistamiseksi.

Erityisesti puolustusteknologiaa kehittävät ja tuottavat yritykset kohtaavat rahoitusvaikeuksia. Moni institutionaalinen sijoittaja tai pankkipalveluja tarjoavat pankit vetoavat Euroopan (ja Pohjoismaiden) investointipankin esimerkkiin. Siten olisi tärkeää, ettei EIP:llä olisi keinotekoisia rajoituksia aseiden ja ampumatarvikkeiden suhteen. Huomautamme, että samanaikaisesti nimenomaan aseiden ja ampumatarvikkeiden tuotantoa halutaan kiihdyttää eri EU:n instrumentein ja jopa avustuksin.

Muut esitykset

Tuemme Komission näkemystä siitä, että tulevan EU:n monivuotisen rahoituskehiksen tulisi tarjota kokonaisvaltainen ja vankka pohja EU:n puolustuksen tukemiseksi. Suomen tulisi ottaa tämä vahvasti agendalleen.

Yhteenvetona

1. Tuemme Suomen kantaa pääosin.
2. **Emme voi tukea Valtioneuvoston kantaa siitä, että uusia hankkijoita voitaisiin liittää olemassa oleviin puitesopimuksiin Komission esittämällä tavalla (SAFE, artikla 18).**
3. Esitämme, että Suomen kantaan lisätään yhteishankintojen huolellinen toteuttaminen siten, ettei niillä aiheuteta markkinahäiriöitä vaan kehitetään teollista toimintaa ja sotilaallista huoltovarmuutta Unionin laajuisesti.
4. SAFE-rahoitusvälineen kohdentumisen tulee olla linjassa Suomen tarpeisiin sekä Naton puolustus suunnitteluprosessin mukaisiin jäsenvaltioiden suorituskykytavoitteisiin.
5. Suomen tulee käyttää SAFE-rahoitusvälinettä tavoitteellisesti materiaallisen suorituskyvyn kehittämiseen. Merkittävä osa rahoituksesta tulisi kohdentaa erityisosaamista vaativiin korkean teknologian hankintoihin kotimaasta.
6. Ulkomailta hankittaviin järjestelmiin tulee lisätä teollisen yhteistyön velvoite järjestelmien huolto- ja kunnossapitokyvyn sekä puolustusjärjestelmän kehittämiseksi.
7. Suomen tulee ajaa puolustuksen vahvaa tukemista myös tulevassa EU:n monivuotisessa rahoituskehiksessä.
8. Teolliseen infrastruktuuriin ja tuotantokapasiteettiin tulee voida kohdentaa SAFE-rahoitusta myös ilman taustalla olevaa yhteishankintaa.
9. EIP:n keinotekoiset rajoitukset liittyen aseita ja ampumatarvikkeita valmistavien yritysten rahoitusmekanismeihin tulee purkaa.